TRIBUNALENS DOM (sjätte avdelningen i utökad sammansättning)

den 14 juli 2011 *

I mål T-189/06,

Arkema France SA, Colombes (Frankrike), inledningsvis företrätt av advokaterna A. Winckler, S. Sorinas Jimeno och P. Geffriaud, därefter av advokaterna Sorinas Jimeno och E. Jégou,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, inledningsvis företrädd av F. Arbault och O. Beynet, därefter av V. Bottka, P.J. Van Nuffel och B. Gencarelli, samtliga i egenskap av ombud,

svarande,

angående en talan i första hand om delvis ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2006) 1766 slutlig av den 3 maj 2006 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/F/38.620 – Väteperoxid och perborat), i den

* Rättegångsspråk: franska.

mån det berör sökanden, och i andra hand om upphävande eller nedsättning av de böter som har påförts sökanden,

meddelar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av tillförordnade ordföranden V. Vadapalas (referent), samt domarna M. Prek, A. Dittrich, L. Truchot och K. O'Higgins,

justitiesekreterare: handläggaren C. Kristensen,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 3 september 2010,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 Sökanden, Arkema France SA (tidigare Atofina SA), är ett bolag bildat enligt fransk rätt som vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i målet bland annat tillverkade väteperoxid och natriumperborat.

2 Mellan överträdelsens inledningsdatum och april månad 2000 var Elf Aquitaine SA, med ett aktieinnehav på 97,5 procent, den största aktieägaren i Arkema France. Från och med april månad 2000 ägdes Arkema France till 96,48 procent av Elf Aquitaine, som i sin tur ägdes till 99,43 procent av Total SA.

3 I november 2002 informerade Degussa AG Europeiska gemenskapernas kommission om att det förekom konkurrensbegränsande samverkan på marknaderna för väteperoxid och natriumperborat och ansökte om att kommissionens meddelande om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, 2002, s. 3) (nedan kallat meddelandet om samarbete) skulle tillämpas.

4 Degussa försåg kommissionen med materiella bevis. Tack vare dessa bevis kunde kommissionen den 25 och den 26 mars 2003 genomföra kontroller i tre företags lokaler, däribland sökandens.

5 Efter genomförandet av dessa kontroller ansökte flera företag, däribland EKA Chemicals AB, sökanden och Solvay SA om att meddelandet om samarbete skulle tillämpas och försåg kommissionen med bevismaterial för den aktuella konkurrensbegränsande samverkan

6 Kommissionen riktade den 26 januari 2005 ett meddelande om invändningar till sökanden och övriga berörda företag.

7 Efter det att de berörda företagen hade hörts den 28 och den 29 juni 2005 antog kommissionen beslut K(2006) 1766 slutlig av den 3 maj 2006 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet mot Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Chemicals Holding AB, EKA Chemicals, Degussa, Edison SpA, FMC Corp., FMC Foret SA, Kemira Oyj, Air Liquide SA, Chemoxal SA, SNIA SpA, Caffaro Srl, Solvay SA, Solvay

Solexis SpA, Total, Elf Aquitaine och sökanden (ärende COMP/F/38.620 – Väteperoxid och perborat) (nedan kallat det angripna beslutet). En sammanfattning av detta beslut publicerades i *Europeiska unionens officiella tidning* den 13 december 2006 (EUT L 353, s. 54). Beslutet delgavs sökanden genom en skrivelse av den 8 maj 2006.

Det angripna beslutet

8 I det angripna beslutet uppgav kommissionen att mottagarna av beslutet hade deltagit i en enda och fortlöpande överträdelse av artikel 81 EG och artikel 53 i EES-avtalet, som avsåg väteperoxid och den vidareförädlade produkten natriumperborat (skäl 2 i det angripna beslutet).

9 Den konstaterade överträdelsen bestod främst i att konkurrenter utbytte kommersiellt viktiga och konfidentiella upplysningar om marknaden och företagen, begränsade och kontrollerade produktionen liksom produktionens potentiella och faktiska kapacitet, fördelade marknadsandelar och kunder samt fastställde och övervakade målpriser.

10 Sökanden, Total och Elf Aquitaine ålades ”gemensamt och solidariskt” ansvar för överträdelsen (skäl 441 i det angripna beslutet).

11 Vid fastställandet av böterna tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna).

12 Grundbeloppet för böterna fastställdes på grundval av överträdelsens allvar och varaktighet (skäl 452 i det angripna beslutet). Överträdelsen bedömdes vara mycket allvarlig (skäl 457 i det angripna beslutet).

13 Med tillämpning av differentierad behandling placerades sökanden, Total och Elf Aquitaine i den tredje kategorin, för vilken utgångsbeloppet är 20 miljoner euro (skälen 460–462 i det angripna beslutet).

14 Med tanke på de centrala koncernbolagen Elf Aquitaines och Totals omfattande omsättning multiplicerade kommissionen grundbeloppet med faktorn 3 för att säkerställa att böterna fick en tillräckligt avskräckande effekt (skäl 463 i det angripna beslutet).

15 Eftersom sökanden, enligt kommissionen, hade deltagit i överträdelsen från den 12 maj 1995 till den 31 december 2000, det vill säga under en period om fem år och sju månader, höjdes bötesbeloppet som skulle tillskrivas sökanden med 55 procent, med anledning av varaktigheten (skäl 467 i det angripna beslutet). Denna höjning tillämpades inte på det bötesbelopp som skulle tillskrivas Total, som hölls ansvarigt för den aktuella överträdelsen för tiden mellan den 30 april och den 31 december 2000 (skäl 468 i det angripna beslutet).

16 Kommissionen fann att det förelåg en försvårande omständighet i sökandens fall, med hänsyn till att bolagets överträdelse var en upprepning i förhållande till den överträdelse som konstaterades i kommissionens beslut 85/74/EEG av den 23 november 1984 om ett förfarande enligt artikel 85 i EEG-fördraget (ärende IV/30.907 – Peroxider) (EGT L 35, 1985, s. 1), och kommissionens beslut 94/599/EG av den 27 juli 1994 om ett förfarande enligt artikel 85 i EG-fördraget (ärende IV/31.865 – PVC) (EGT L 239, s. 14). Kommissionen höjde därför grundbeloppet för sökandens böter med ett belopp motsvarande 50 procent av det grundbelopp som skulle ha tillämpats om de

centrala bolagen inom koncernen inte hade varit mottagare av det angripna beslutet (skälen 469–471 och fotnot 409 i det angripna beslutet).

17 Enligt kommissionen var sökanden det andra företaget som uppfyllde villkoret i punkt 21 i meddelandet om samarbete. Sökandens böter sänktes därför med 30 procent, beräknat utifrån det totala bötesbeloppet som ålades sökanden, Total och Elf Aquitaine (skälen 509–514 och 529 i det angripna beslutet).

18 I artikel 1 o–q i det angripna beslutet angavs att de tre bolagen hade överträtt artikel 81.1 EG och artikel 53 i EES-avtalet genom att delta i den aktuella överträdelsen, vad gäller Total, från den 30 april till den 31 december 2000, samt vad gäller sökanden och Elf Aquitaine, från den 12 maj 1995 till den 31 december 2000.

19 Enligt artikel 2 i i det angripna beslutet ålades sökanden böter med 78,663 miljoner euro, varav Total och Elf Aquitaine hölls ”gemensamt och solidariskt” ansvariga för betalningen av 42 miljoner euro respektive 65,1 miljoner euro.

Förfarandet och parternas yrkanden

20 Sökanden väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 18 juli 2006.

21 På grund av ändringen i sammansättningen av förstainstansrättens avdelningar förordnades referenten att tjänstgöra på sjätte avdelningen, och målet tilldelades, efter det att parterna hörts, följaktligen denna avdelning i utökad sammansättning.

22 Då två medlemmar på avdelningen i utökad sammansättning var förhindrade att döma i målet, utsåg förstainstansrättens ordförande, med stöd av artikel 32.3 i förstainstansrättens rättegångsregler, två andra domare för att uppnå en full avdelning.

23 På grundval av referentens rapport beslutade tribunalen att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens frågor vid förhandlingen den 3 september 2010.

24 Sökanden har yrkat att tribunalen ska

— i första hand, ogiltigförklara det angripna beslutet i den mån det berör sökanden,

— i andra hand, upphäva eller sätta ned de böter som sökanden har påförts, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

25 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

26 Sökanden har i huvudsak åberopat sex grunder till stöd för sin talan. Som första grund har sökanden anfört att reglerna om ett moderbolags ansvar för sitt dotterbolags överträdelser och principen om likabehandling har åsidosatts. Den andra grunden avser en oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när Total och Elf Aquitaine tillskrevs ansvar för överträdelsen. Den tredje grunden avser åsidosättande av motiveringsskyldigheten och principen om god förvaltningssed. Som fjärde grund har sökanden anfört att kommissionen gjorde en felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när böterna höjdes i avskräckande syfte. Den femte grunden avser felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna avseende höjningen av bötesbeloppet på grund av upprepade överträdelser. Den sjätte grunden avser att kommissionen gjorde en felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna rörande nedsättningen av bötesbeloppet med tillämpning av meddelandet om samarbete.

Den första grunden: Åsidosättande av reglerna avseende moderbolags ansvar för ett dotterbolags överträdelse och av principen om likabehandling

Inledande synpunkter

27 Tribunalen erinrar om att unionens konkurrensrätt avser verksamheten i företag. Begreppet företag omfattar varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett enhetens juridiska form och oavsett hur den finansieras (se domstolens dom av den 10 september 2009 i mål C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-8237, punkt 54 och där angiven rättspraxis).

28 Domstolen har även preciserat att begreppet företag i detta sammanhang ska förstås som en ekonomisk enhet även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 55 och där angiven rättspraxis).

29 Då en sådan enhet har överträtt konkurrensreglerna ska denna enhet, enligt principen om personligt ansvar, ansvara för överträdelsen (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

30 Överträdelsen av unionens konkurrensrätt ska klart och tydligt tillskrivas en juridisk person som kan komma att åläggas böter, och meddelandet om invändningar ska vara riktat till denna person. Vidare ska det i meddelandet om invändningar anges i vilken egenskap en juridisk person klandras för de åberopade omständigheterna (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

31 Enligt fast rättspraxis kan ett dotterbolags beteende tillskrivas moderbolaget, särskilt då dotterbolaget, trots att det är ett fristående rättssubjekt, inte självständigt bestämmer sitt uppträdande på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderbolaget, särskilt med hänsyn till de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan dessa två juridiska enheter (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 58 och där angiven rättspraxis).

32 Det förhåller sig nämligen så, eftersom moder- och dotterbolag i en sådan situation ingår i samma ekonomiska enhet och följaktligen utgör ett och samma företag i ovannämnda mening. Den omständigheten att ett moderbolag och dess dotterbolag utgör ett och samma företag i den mening som avses i artikel 81 EG ger kommissionen

möjlighet att tillställa moderbolaget ett beslut att ålägga böter utan att det behöver fastställas att moderbolaget personligen har deltagit i överträdelsen (domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 59).

33 Domstolen har även slagit fast att i det specifika fall då ett moderbolags helägda dotterbolag har överträtt unionens konkurrensregler kan detta moderbolag dels utöva ett avgörande inflytande över dotterbolaget, dels föreligger det en motbevisbar presumtion för att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 60 och där angiven rättspraxis).

34 Domstolen har preciserat att det under dessa omständigheter är tillräckligt att kommissionen visar att moderbolaget innehade hela aktiekapitalet i ett dotterbolag för att konstatera att moderbolaget utövar ett avgörande inflytande på dotterbolagets affärspolitik. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt ansvarigt för betalningen av de böter som påförs dotterbolaget, förutsatt att moderbolaget, på vilket det ankommer att bryta presumtionen, inte kan bevisa att dotterbolaget uppträder självständigt på marknaden (se domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 61 och där angiven rättspraxis).

35 I förevarande fall sammanfattade kommissionen i skälen 370–379 i det angripna beslutet, med hänvisning till domstolens och tribunalens rättspraxis, de principer som den avsåg att tillämpa för att identifiera till vilka det angripna beslutet skulle riktas.

36 Kommissionen påpekade särskilt att ett moderbolag kan hållas ansvarigt för ett dotterbolags rättsstridiga beteende i den mån dotterbolaget inte självständigt bestämmer sitt uppträdande på marknaden utan i huvudsak följer instruktioner från

moderbolaget. Kommissionen preciserade att det kan presumeras att ett helägt dotterbolag i huvudsak följer instruktioner från sitt moderbolag. Denna presumtion kan motbevisas av moderbolaget (skäl 374 i det angripna beslutet).

37 Vad gäller Elf Aquitaines ansvar, angav kommissionen att bolaget hade innehaft 98 procent av sökandens aktiekapital och alltid hade utsett styrelseledamöterna i dotterbolaget. Kommissionen presumerade därför att Elf Aquitaine hade utövat ett avgörande inflytande över sökanden (skäl 427 i det angripna beslutet).

38 Vad gäller Total, angav kommissionen att bolaget sedan april 2000 innehade 99,43 procent av aktiekapitalet i Elf Aquitaine och att bolaget direkt eller indirekt kontrollerade aktiekapitalet i det bolag inom koncernen som var direkt inblandat i överträdelsen. Kommissionen presumerade under dessa förhållanden att Total utövade ett avgörande inflytande över sina dotterbolag Elf Aquitaine och sökanden (skälen 428 och 429 i det angripna beslutet).

39 I skälen 430–432 i det angripna beslutet redogjorde kommissionen för sökandens argument samt för de argument som Total och Elf Aquitaine anfört mot att sistnämnda bolag hållits ansvariga för överträdelsen. Kommissionen prövade dessa argument i skälen 433–440 i det angripna beslutet.

40 I skäl 441 i det angripna beslutet bekräftade kommissionen sin slutsats att sökanden, Total och Elf Aquitaine utgjorde ett enda företag och höll dem ansvariga för den aktuella överträdelsen. Kommissionen preciserade att Total endast var ansvarigt för överträdelsen från och med det datum som bolaget övertog kontrollen av aktiekapitalet i Elf Aquitaine, det vill säga för perioden mellan den 30 april och den 31 december 2000.

41 Sökanden har bestritt denna bedömning och i huvudsak gjort två påståenden avseende dels att reglerna om ansvar för en överträdelse, dels att principen om likabehandling har åsidosatts.

Det påstådda åsidosättandet av reglerna avseende moderbolags ansvar för ett dotterbolags överträdelse

42 Sökanden har vid förhandlingen preciserat att bolaget inte bestrider konstaterandet av den aktuella överträdelsen, utan endast att Total och Elf Aquitaine tillskrivits ansvar för överträdelsen i den mån detta ansvar inverkat på det bötesbelopp som ålagts sökanden.

43 Sökanden har i huvudsak gjort gällande att innehavet av hela, och *a fortiori* av nästan hela, aktiekapitalet i ett dotterbolag inte i sig gör det möjligt att automatiskt dra slutsatsen att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget och att tillskriva moderbolaget ansvar för dotterbolagets överträdelse. Kommissionen gjorde sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att hålla moderbolagen ansvariga för sökandens överträdelse enbart med tillämpning av presumtionen som grundar sig på att de innehade nästan hela aktiekapitalet i sökanden.

44 Tribunalen konstaterar härvid att den metod som kommissionen tillämpade för att hålla Total och Elf Aquitaine ansvariga för den omtvistade överträdelsen, såvitt den grundas på den aktuella presumtionen, är förenlig med den rättspraxis som det hänvisas till i punkterna 27–34 ovan.

45 Tvärtemot vad sökanden tycks antyda grundades detta ansvar för överträdelsen inte endast på uppdelningen av kapitalinnehavet, utan även på att det konstaterats att presumtionen om utövande av ett avgörande inflytande inte hade motbevisats (se, bland annat, skälen 437 och 441 i det angripna beslutet).

46 Vidare framgår det av denna rättspraxis (se särskilt punkterna 33 och 34 ovan) att uppdelningen av kapitalinnehavet i ett dotterbolag är ett tillräckligt kriterium för att uppställa denna presumtion, utan att kommissionen är skyldig att förete ytterligare omständigheter som pekar på moderbolagets faktiska utövande av ett inflytande, såsom sökanden har krävt.

47 Denna slutsats påverkas inte av att sådana ytterligare omständigheter kunde konstateras i förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i mål T-112/05, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (REG 2007, s. II-5049, punkterna 13 och 54). Det framgår nämligen utan tvekan av såväl domen av den 12 december 2007 i det ovannämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (punkterna 61 och 62) som av domen av den 10 september 2009 i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (punkterna 61 och 62), att tillämpningen av den aktuella presumtionen inte var villkorad av att det förelåg sådana ytterligare omständigheter. Vidare krävs det inte att kommissionen i detta syfte fastställer att moderbolaget, vid tidpunkten för omständigheterna i målet, kände till dotterbolagets rättsstridiga beteende.

48 Det ska även påpekas att ovannämnda rättspraxis speciellt avser det specifika fallet då ett moderbolag innehar 100 procent av aktiekapitalet i ett dotterbolag (domen av den 10 september 2009 i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 60). Total och Elf Aquitaine innehade dock inte i förevarande mål hela sökandens aktiekapital (se punkt 2 ovan).

49 Sökanden har emellertid inte anfört några argument rörande den omständigheten att Total och Elf Aquitaine innehade mindre än 100 procent av aktiekapitalet i sökanden. Sökanden preciserade tvärtom vid förhandlingen att bolaget inte gjorde gällande att denna omständighet ”i grunden inverka[de] på den juridiska kontrollen” av dotterbolaget. Av detta följer att sökanden inte har invänt mot att samma bevisregler tillämpas utan åtskillnad i situationer där moderbolaget innehar hela eller nästan hela aktiekapitalet i dotterbolaget.

50 Detta påstående kan således inte godtas.

Det påstådda åsidosättandet av principen om likabehandling

51 Sökanden har gjort gällande att kommissionen, genom att i moderbolagens fall endast grunda sig på den aktuella presumtionen, gjorde sig skyldig till en ”omotiverad

diskriminering" vid bevisningen. Sökanden var nämligen det enda dotterbolag för vilket kommissionen endast åberopade presumtionen, trots att den för övriga berörda företag lade fram ytterligare omständigheter avseende moderbolagens utövande av ett avgörande inflytande.

52 Tribunalen konstaterar härvid att det framgår av skälen 370–379 i det angripna beslutet att kommissionen tillämpade samma regel med hänsyn till samtliga mottagare av beslutet, enligt vilken den omständigheten att ett moderbolag innehar hela eller nästan hela aktiekapitalet i ett dotterbolag räcker för att ställa upp en motbevisbar presumtion som gör det möjligt att tillskriva moderbolaget ansvaret. Den aktuella presumtionen tillämpades nämligen både på Total-koncernen och på de andra bolagskoncernerna som det angripna beslutet är riktat till.

53 Att kommissionen med hänsyn till vissa av mottagarna av det angripna beslutet, det vill säga Akzo Nobel, FMC, Air liquide, SNIA och Edison, utöver presumtionen åberopade vissa ytterligare omständigheter som visade på att moderbolagen utövade ett avgörande inflytande innebär inte att kommissionen inte tillämpade samma principer för alla mottagare av beslutet.

54 Vad gäller Akzo Nobel följer det nämligen av skäl 384 i det angripna beslutet att "eftersom [bolaget] helt äger EKA [Chemicals], anser kommissionen att [det] utövade ett avgörande inflytande över EKA [Chemicals], då det inte har anförts några omständigheter som bryter denna presumtion". Detta övervägande påverkas inte av att kommissionen, i skäl 385 i det angripna beslutet, hänvisade till vissa ytterligare omständigheter som bekräftar detta.

55 Vad gäller FMC angav kommissionen att den höll bolaget ansvarigt på grundval av "den omständigheten att FMC Foret till 100 procent (indirekt) [ägdes] av FMC" (skäl 390 i det angripna beslutet). Detta övervägande påverkas inte av att kommissionen i skäl 391 i det angripna beslutet åberopade ytterligare en omständighet som pekar på att FMC utövade ett avgörande inflytande över dotterbolaget.

56 Vad gäller Air liquide angav kommissionen i skäl 403 i det angripna beslutet att ”eftersom [bolaget] vid tidpunkten för överträdelsen innehade 100 procent av aktiekapitalet i Chemoxal och hade befogenhet att tillsätta Chemoxals styrelseledamöter, presumerade [kommissionen] att [bolaget] utövade ett avgörande inflytande på dotterbolagets beteende”. Kommissionen preciserade detta övervägande genom att i skäl 405 i det angripna beslutet ange att ”det hundraprocentiga innehavet i dotterbolagets aktiekapital gav upphov till en presumtion som [kunde] brytas genom framläggande av bevis för … dotterbolaget[s] … självständighet”.

57 Vad gäller SNIA följer det av skäl 411 i det angripna beslutet att bolaget hölls ansvarigt med hänsyn till dess fusion med det moderbolag som till hundra procent ägde enheten som var direkt involverad i överträdelsen. Denna situation är inte jämförbar med sökandens situation.

58 Vad slutligen avser Edison, angav kommissionen i skäl 418 i det angripna beslutet att ”i avsaknad av argument som bryter presumtionen, utgör innehavet av 100 procent av aktiekapitalet [enligt rättspraxis] tillräckligt bevis”. Vidare åberopade kommissionen, i skälen 419–421 vissa ytterligare omständigheter och angav att Edisons argument avseende dotterbolagets självständighet motsades av dessa omständigheter.

59 Det följer således av de ovannämnda skälen i det angripna beslutet, att kommissionen med hänsyn till samtliga mottagare av det angripna beslutet ansåg att kontrollen över hela eller nästan hela aktiekapitalet i dotterbolaget, i avsaknad av argument som bryter presumtionen som följer därav, var tillräcklig för att tillskriva moderbolaget ansvaret. Ytterligare omständigheter som pekar på att vissa av de berörda moderbolagen utövade ett avgörande inflytande över sina dotterbolag anfördes – när de var tillgängliga – antingen för att stärka slutsatsen som redan på ett giltigt sätt följer av att dotterbolaget är helägt, eller för att besvara de argument som framförts av de berörda företagen.

60 Vad vidare gäller den koncern som sökanden ingår i, angav kommissionen även, utöver det äganderättsliga sambandet, att Elf Aquitaine hade tillsatt ledamöterna i sökandens styrelse (skäl 427 i det angripna beslutet). Kommissionen har för att tillskriva ett moderbolag ansvaret för ett helägt eller nästan helägt dotterbolags överträdelse dock på intet sätt uppställt villkoret att sådana ytterligare omständigheter ska föreligga.

61 Detta påstående kan således inte godtas och därmed kan talan inte vinna bifall såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när Total och Elf Aquitaine tillskrevs ansvar för överträdelsen

62 Sökanden har gjort gällande att även om det antas att metoden att tillämpa den aktuella presumtionen är giltig, hade kommissionen inte stöd i de faktiska omständigheterna för att tillskriva Total och Elf Aquitaine ansvar för överträdelsen.

63 Sökanden har för det första hävdat att bolaget ifrågasatt detta ansvar genom att visa att ledningen för Total och Elf Aquitaine inte alls varit inblandad i de aktuella rättsstridiga förfarandena.

64 Tribunalen erinrar härvid om att kommissionen höll Total och Elf Aquitaine ansvariga för den omtvistade överträdelsen av det skälet att dessa bolag vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna tillsammans med sökanden utgjorde ett enda företag. För att komma fram till denna slutsats grundade sig kommissionen på presumtionen som följer av att de innehade nästan hela sökandens aktiekapital och konstaterade att presumtionen inte hade motbevisats vid det administrativa förfarandet.

65 Eftersom detta övervägande inte grundas på att sökandens moderbolag deltog i de rättsstridiga beteendena kan det inte påverkas av sökandens argument avseende det förhållandet att ledningen för dess moderbolag inte var direkt inblandad i och inte kände till de påtalade faktiska omständigheterna.

66 Sökanden har för det andra hävdat att bolaget brutit den aktuella presumtionen, genom att under det administrativa förfarandet visa att det bestämde sin affärspolitik självständigt.

67 För att bryta den aktuella presumtionen ankommer det, enligt den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 34 ovan, på moderbolaget att bevisa att dotterbolaget uppträder självständigt på marknaden.

68 I detta avseende ska samtliga relevanta omständigheter som rör de ekonomiska, organisatoriska och juridiska banden mellan dotterbolaget och dess moderbolag beaktas, vilka kan variera från ett fall till ett annat (domen av den 10 september 2009 i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkterna 61 och 74).

69 Denna bedömning ska i synnerhet inte inskränkas till enbart omständigheter som i strikt mening hänför sig till dotterbolagets affärspolitik, såsom distributions- eller prisstrategi. Det räcker inte att visa att det är dotterbolaget som styr dessa specifika delar av affärspolitiken, utan att erhålla några riktlinjer i detta avseende, för att bryta den aktuella presumtionen (se, för ett liknande resonemang, domen av den 10 september 2009 i det ovan i punkt 27 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkterna 65 och 75).

70 Det följer av handlingarna i målet att sökanden i sitt svar på meddelandet om invändningar i huvudsak gjorde gällande att bolagets affärspolitik aldrig hade bestämts av moderbolagen, med beaktande bland annat av koncernstrukturen och av att den verksamhet som berördes av överträdelsen utgjorde en så liten andel i förhållande till bolagets totala omsättning.

71 Tribunalen påpekar inledningsvis att dessa argument endast grundas på påståenden då sökanden inte har lagt fram några konkreta bevis för att bolaget uppträder självständigt på marknaden. Särskilt hänvisas det inte i den aktuella delen i sökandens svar på meddelandet om invändningar till någon handling till stöd för påståendena i denna del.

72 Sökandens argument i svaret på meddelandet om invändningar utgjorde följaktligen uppenbarligen inte omständigheter som räcker för att bryta den aktuella presumtionen.

73 Tribunalen påpekar dessutom att argumenten i fråga, bortsett från den omständigheten att de saknar stöd i form av konkret bevisning, inte kan styrka sökandens självständighet.

74 Vad för det första gäller sökandens påstående att Total och Elf Aquitaine endast var icke-operativa holdingbolag, konstaterar tribunalen att denna omständighet inte räcker för att utesluta att de utövade ett avgörande inflytande över sökanden, genom att bland annat samordna kapitalinvesteringarna inom koncernen. Inom en koncern har ett holdingbolag nämligen till uppdrag att samla andelarna i olika bolag och till syfte att säkerställa en enhetlig ledning av dotterbolagen i koncernen (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 8 oktober 2008 i mål T-69/04, Schunk och Schunk Kohlenstoff-Technik mot kommissionen, REG 2008, s. II-2567, punkt 63).

75 Sökanden har själv medgett att Elf Aquitaine ingrep i de viktigaste besluten som kunde ha en inverkan på koncernnivån i sin helhet och att detta bolag fastställde en mycket generell policy avseende förenligheten av de olika avdelningarnas inbördes verksamheter, ändringar i verksamheten och den geografiska etableringen av verksamheten globalt. Dessa påståenden tyder på att Elf Aquitaines funktion var att säkerställa en enhetlig förvaltning och en samordning som kunde påverka sökandens beteende på marknaden.

76 För det andra konstaterar tribunalen, i den mån sökanden har gjort gällande att Total och Elf Aquitaine aldrig ingripit i affärspolitiken avseende väteperoxid- och natriumperboratverksamheten, att fördelningen av arbetsuppgifter utgör en normal företeelse inom en bolagskoncern som inte räcker för att motbevisa presumtionen att sökanden, Total och Elf Aquitaine utgjorde ett enda företag i den mening som avses i artikel 81 EG.

77 Det kan inte heller dras någon slutsats utifrån det faktum att moderbolagen aldrig haft några kunder som var gemensamma med sökandens, att de inte verkade på någon av de marknader, eller angränsande marknader, där sökanden var verksam och att verksamheten för de berörda produkterna endast utgjorde en mycket liten del av koncernens globala omsättning.

78 Vad för det tredje gäller sökandens argument att det inte fanns något informations- eller rapporteringssystem mellan sökanden och moderbolagen, med undantag för information till följd av rättsliga skyldigheter i fråga om bokföring och regleringen inom finanssektorn, påpekar tribunalen att, eftersom dotterbolagets självständighet inte bedöms enbart med hänsyn till den operativa ledningen av ett företag, kan inte den omständigheten att dotterbolaget aldrig har infört någon särskild informationspolicy till förmån för moderbolaget på den berörda marknaden utgöra tillräcklig bevisning för dotterbolagets självständighet.

79 Vad för det fjärde avser det argument som sökanden framställde för första gången vid tribunalen att bolaget ekonomiskt sett avyttrades från Total-koncernen den 18 maj 2006, påpekar tribunalen att en avyttring som ägde rum efter överträdelsen och antagandet av det angripna beslutet är irrelevant vid bedömningen av förhållandet mellan de berörda bolagen under överträdelseperioden.

80 Vad för det femte gäller sökandens argument att kommissionens ställningstagande i det angripna beslutet skiljer sig från dess ställningstagande i beslut K(2003) 4570 av den 10 december 2003 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-2/37.857 – Organiska peroxider), ska det påpekas att det framgår av skälen 373–391 i det beslutet att kommissionen inte bedömde frågan om sökandens moderbolags ansvar och särskilt att den inte tog ställning till frågan huruvida sökanden var självständig i förhållande till moderbolaget.

81 Tribunalen erinrar i detta avseende om att kommissionen inte är skyldig att systematiskt pröva om ansvaret för ett dotterbolags överträdelse kan tillskrivas dess moderbolag (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 december 2006 i de förenade målen T-259/02-T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, REG 2006, s. II-5169, punkterna 330 och 331). Enbart den omständigheten att kommissionen inte beaktade möjligheten att rikta beslut K(2003) 4570 till sökandens moderbolag utgör således inte hinder för att kommissionen gjorde så i förevarande fall, i enlighet med de principer i fråga om tillskrivande av ansvar som framgår av rättspraxis.

82 Av ovanstående följer att det var rätt av kommissionen att finna att de omständigheter som sökanden anfört inte ens beaktade tillsammans räckte för att bryta den aktuella presumtionen.

83 Vad gäller den handling som sökanden bilagt ansökan, med rubriken ”Interna befogenheter och utgiftsåtaganden”, till stöd för sitt argument att Total endast godkände dotterbolagens viktigaste investeringar, ska det påpekas att sökanden inte hänvisade till denna handling i svaret på meddelandet om invändningar. Handlingen kan följaktligen inte åberopas för att bestrida kommissionens bedömning i det angripna beslutet.

84 Det ska påpekas att handlingen i fråga i vart fall inte utgör bevisning som kan styrka sökandens självständighet. Den innehåller nämligen, såsom framgår av sökandens svar på kommissionens begäran om upplysningar, reglerna för att träffa bindande avtal för koncernen som är tillämpliga ”sedan 2001” och vilka följaktligen inte är knutna till den aktuella överträdelseperioden. Vidare räcker inte övervägandet enligt vilket det centrala koncernbolagets ingripande i dotterbolagets affärspolitik är begränsat till investeringar av ett visst värde för att styrka dotterbolagets självständighet.

85 Med beaktande av dessa överväganden anser tribunalen att det var rätt av kommissionen att finna att de omständigheter som sökanden anfört i sitt svar på meddelandet om invändningar inte räckte för att bryta den aktuella presumtionen.

86 Talan kan således inte bifallas såvitt avser den andra grunden.

Den tredje grunden: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten och principen om god förvaltningssed

87 Sökanden har hävdat att kommissionen, genom att underlåta att besvara de argument som sökanden lade fram för att visa att bolaget är självständigt, åsidosatte motiveringsskyldigheten och principen om god förvaltningssed.

88 Vad för det första avser motiveringsskyldigheten har sökanden gjort gällande att kommissionen inte tog ställning till de argument som sammanfattas i skäl 431 i det angripna beslutet och som avser att det förhållandet att Elf Aquitaine utsåg ledamöterna i sökandens styrelse inte i sig bevisade att moderbolaget faktiskt kontrollerade

sökanden och att sökanden helt självständigt bestämde sin affärspolitik. Vidare underlät kommissionen att redogöra för vissa av de argument som sökanden lagt fram gällande den omständigheten att ledningen för Total och Elf Aquitaine aldrig var inblandad i de förfaranden som avses i det angripna beslutet och att moderbolagens kontroll begränsade sig till att godkänna de viktigaste investeringarna.

89 Den motivering som krävs enligt artikel 253 EG ska enligt fast rättspraxis vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen ska vidare klart och tydligt framgå hur den institution som antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att behörig domstol ges möjlighet att utföra sin prövning. Det krävs inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av ett beslut uppfyller kraven i artikel 253 EG inte ska ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och samtliga rättsregler på det ifrågavarande området (se domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, kommissionen mot Sytraval och Brink's France, REG 1998, s. I-1719, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

90 När, som i förevarande mål, ett beslut om tillämpning av artikel 81 EG riktar sig till flera mottagare och berör frågan om vilka företag som ska hållas ansvariga för överträdelsen, ska beslutet innehålla en tillräcklig motivering i förhållande till var och en av mottagarna, i synnerhet i förhållande till dem som enligt beslutet ska bära ansvaret för överträdelsen. Vad beträffar ett moderbolag som hålls solidariskt ansvarigt för sitt dotterbolags rättsstridiga beteende, ska ett sådant beslut innehålla en utförlig redogörelse för skälen till att förstnämnda bolag tillskrivs överträdelsen (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen, REG 1998, s. II-1373, punkterna 78–80).

91 Härav följer att när kommissionen, såsom i förevarande fall, grundar sig på presumtionen att moderbolaget utövar ett avgörande inflytande över dotterbolaget, och när de berörda bolagen under det administrativa förfarandet anfört omständigheter i

syfte att bryta denna presumtion, ska beslutet innehålla en tillräcklig redogörelse för skälen som kan motivera kommissionens ståndpunkt att dessa omständigheter inte gjort det möjligt att bryta denna presumtion.

92 Tribunalen erinrar härvid om att det framgår av skälen 430–441 i det angripna beslutet att kommissionen antog ett motiverat ställningstagande avseende de omständigheter som sökanden och dess moderbolag anfört under det administrativa förfarandet.

93 Kommissionen besvarade nämligen – efter att i skälen 430–432 i det angripna beslutet ha redogjort för de argument som de berörda företagen framställt i sina respektive svar på meddelandet om invändningar – argumenten, som huvudsakligen byggde på att tillskrivandet av ansvar för överträdelsen på grundval av presumtionen var rättsstridigt, med beaktande bland annat av principerna om juridiska enheters självständighet, om att straff ska vara individuella, om oskuldspresumtion och om parternas likställdhet i processen.

94 Vidare konstaterade kommissionen i skälen 433–441 i det angripna beslutet att presumtionen som grundades på Elf Aquitaines och Totals innehav av nästan hela aktiekapitalet i sökanden inte hade motbevisats och att slutsatsen att de förstnämnda ansvarade för överträdelsen kvarstod på grundval av denna presumtion.

95 Tribunalen anser att kommissionen med denna motivering även behandlade huvudpunkterna i sökandens argumentation.

96 Vidare följer att eftersom kommissionen inte är skyldig att ta ställning till samtliga argument som de berörda personerna har åberopat inför den (förstainstansrättens dom av den 15 juni 2005 i mål T-349/03, Corsica Ferries France mot kommissionen, REG 2005, s. II-2197, punkt 64; se även, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 89 nämnda målet kommissionen mot Sytraval och Brink's France, punkt 64), kan kommissionen inte klandras för att den inte exakt besvarade vart och ett av sökandens argument. Ett generellt svar, som det svar som har getts i förevarande

mål, kan nämligen beroende på omständigheterna i det enskilda fallet räcka för att företaget på ett ändamålsenligt sätt ska kunna försvara sina rättigheter och för att tribunalen ska kunna utöva sin prövning.

97 Den kortfattade motiveringen i det angripna beslutet i denna fråga motiveras dessutom av att sökandens argument i huvudsak bestod av påståenden och saknade stöd i konkret bevisning avseende bolagets påstådda självständighet på marknaden.

98 Vad särskilt gäller sökandens argument att kommissionen i skälen 430–432 i det angripna beslutet underlät att redogöra för sökandens påstående att moderbolagens kontroll begränsade sig till att godkänna de viktigaste investeringarna, ska det härvid konstateras att detta påstående ingår i argumentet att ”[sökanden] helt självständigt bestäm[de] sin affärspolitik och sitt beteende på marknaden”, vilket återges i skäl 431 fjärde strecksatsen i det angripna beslutet. Detta argument underkändes som otillräckligt inom ramen för kommissionens generella svar på den aktuella motbevisningen i skäl 437 i beslutet med angivelsen att ”[den aktuella] presumtionen inte har motbevisats”.

99 Det ska vidare erinras om att det kortfattade svaret motiveras av att påståendena i fråga saknade stöd av konkret bevisning.

100 Vad avser argumentet att ledningen för Total och Elf Aquitaine aldrig var inblandad i de påtalade förfarandena, framgår det av punkterna 64 och 65 ovan att kommissionen inte grundade sig på denna omständighet för att hålla sökandens moderbolag ansvariga för överträdelsen. Att kommissionen inte uttryckligen tog ställning till detta argument kan således inte utgöra ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten.

101 Vad gäller den omständigheten att kommissionen inte uttryckligen svarade på argumentet som återges i skäl 431 i det angripna beslutet, enligt vilket det förhållandet att Elf Aquitaine utsett ledamöterna i sökandens styrelse inte bevisade att det utövat en faktisk kontroll, ska det påpekas att det framgår av skälen 427–429 i det angripna beslutet att denna omständighet angetts utöver den aktuella presumtionen och att den inte utgjorde villkor för att tillskriva sökandens moderbolag ansvar för den omtvistade överträdelsen. Avsaknaden av ett uttryckligt svar på detta argument har följaktligen inte hindrat sökanden från att få kännedom om motiveringen till att sökanden tillskrevs ansvar eller att bestrida detta vid tribunalen.

102 Vad slutligen gäller sökandens argument att motiveringsskyldigheten utökades i förevarande fall med anledning av kommissionens nya tillvägagångssätt, ska det påpekas att den presumtion – att ett moderbolag utövar ett avgörande inflytande över sitt dotterbolag som endast grundas på det äganderättsliga förhållandet – redan har tillämpats av kommissionen i beslut K(2004) 4876 av den 19 januari 2005 i ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet mot Akzo Nobel, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals BV, Akzo Nobel Functional Chemicals BV, Akzo Nobel Base Chemicals AB, Eka Chemicals, Akzo Nobel AB, Atofina, Elf Aquitaine, Hoechst AG, Clariant GmbH och Clariant AG (ärende E-1/37.773 – MCAA), i vilket kommissionen tillskrev Elf Aquitaine ansvaret för sökandens överträdelse. Sökanden kan följaktligen inte göra gällande att kommissionen tillämpade en helt ny ståndpunkt i förhållande till dess moderbolag i förevarande fall.

103 Kommissionen lämnade under alla omständigheter inte endast en kortfattad motivering i det angripna beslutet, utan redogjorde uttryckligen, med hänvisning till domstolens och tribunalens rättspraxis, såväl för de principer som den avsåg att tillämpa för att identifiera dem till vilka beslutet skulle riktas (skälen 370–379 i det angripna beslutet) som för tillämpningen av dessa principer med avseende på Total-koncernen (skälen 427–441 i det angripna beslutet).

104 Påståendet om ett åsidosättande av motiveringsskyldigheten saknar följaktligen grund.

105 Sökanden har för det andra hävdat att kommissionen åsidosatte principen om god förvaltningssed genom att enbart grunda sig på en presumtion om ett avgörande inflytande och genom att inte omsorgsfullt och opartiskt pröva de omständigheter som anförts för att bryta presumtionen, i synnerhet omständigheterna avseende att det saknade relevans att Elf Aquitaine utsett ledamöterna i sökandens styrelse och att sökanden självständigt bestämde sin affärspolitik.

106 Som följer av punkterna 98–101 ovan motiveras kommissionens kortfattade svar på dessa omständigheter i det angripna beslutet, vad gäller påståendet om sökandens självständighet, av att detta inte stöds av någon konkret bevisning och, vad gäller argumentet avseende att tillsättandet av styrelseledamöterna saknar relevans, av att denna omständighet är överflödig och inte utgjort villkor för det aktuella ansvaret. Det går således inte heller av det kortfattade svaret att dra slutsatsen att kommissionen åsidosatte skyldigheten att omsorgsfullt och opartiskt pröva de relevanta omständigheter som framgår av det administrativa förfarandet.

107 Av lydelsen i skälen 434–441 i det angripna beslutet går det vidare att dra slutsatsen att kommissionen prövade sökandens och moderbolagens argument, vilka sammanfattas i skäl 431 i det angripna beslutet, och som anförts mot det ansvar som tillskrivits för den aktuella överträdelsen. En analys av svaret på meddelandet om invändningar visar inte att kommissionen förbisåg några andra relevanta omständigheter.

108 Påståendet om ett åsidosättande av principen om god förvaltningssed saknar följaktligen grund.

109 Av ovanstående följer att talan inte kan vinna bifall såvitt avser den tredje grunden.

Den fjärde grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när böterna höjdes i avskräckande syfte

110 Sökanden har för det första gjort gällande att kommissionen gjorde en felaktig rättstillämpning genom att göra den aktuella höjningen på grundval av Elf Aquitaine och Totals omsättning, eftersom de inte kan hållas ansvariga för överträdelsen.

111 Detta påstående bygger helt och hållet på förutsättningen att sökandens moderbolag inte kunde hållas ansvariga för den omtvistade överträdelsen, vilken underkänts inom ramen för prövningen av den första och den andra grunden. Påståendet kan således inte godtas.

112 Sökanden har för det andra gjort gällande att kommissionen åsidosatte proportionalitetsprincipen och principen om likabehandling genom att inom ramen för den aktuella höjningen ta hänsyn till koncernens storlek och omsättning utan att bevisa att ledningen för moderbolagen hade deltagit i överträdelsen eller att dotterbolaget hade använt koncernens resurser.

113 Tribunalen erinrar om att kommissionen, enligt fast rättspraxis, vid fastställandet av bötesbeloppet ska säkerställa att det har en avskräckande verkan och att den i samband härmed bland annat kan ta hänsyn till det berörda företagets storlek och ekonomiska styrka (domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80-103/80, Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkterna 106 och 120, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133, samt av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkt 243).

114 Det ska erinras om att nödvändigheten att säkerställa att böterna är tillräckligt avskräckande kräver att bötesbeloppet anpassas så att böterna inte blir betydelselösa eller tvärtom orimliga, bland annat mot bakgrund av det berörda företagets finansiella förmåga, i enlighet med de krav som följer av nödvändigheten att säkerställa att böterna blir effektiva och att proportionalitetsprincipen iakttas (förstainstansrättens dom av den 5 april 2006 i mål T-279/02, Degussa mot kommissionen, REG 2006, s. II-897, punkt 283, och av den 18 juni 2008 i mål T-410/03, Hoechst mot kommissionen, REG 2008, s. II-881, punkt 379).

115 Det är bland annat möjligheten för det berörda företaget att lättare uppbringa de medel som behövs för att betala böterna, vilket, för att en tillräckligt avskräckande verkan ska uppnås för detta företag, kan motivera att en multiplikationsfaktor tillämpas (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 29 juni 2006 i mål C-289/04 P, Showa Denko mot kommissionen, REG 2006, s. I-5859, punkt 18, domen i det ovan i punkt 114 nämnda målet Degussa mot kommissionen, punkt 284, och i det ovan i punkt 114 nämnda målet Hoechst mot kommissionen, punkt 379).

116 Kommissionen kunde således med rätta i förevarande mål höja det aktuella bötesbeloppet med hänsyn till den totala storleken på företaget, bestående av sökanden, Total och Elf Aquitaine.

117 Vidare, vad gäller övervägandet som särskilt motiveras av möjligheten för det berörda företaget att lättare uppbringa de medel som behövs för att betala böterna, var kommissionen, tvärtemot vad sökanden har gjort gällande, inte skyldig att styrka ett samband mellan företagets användning av resurserna och den aktuella överträdelsen, utan hade rätt att beakta företagets totala storlek.

118 Eftersom den aktuella höjningen rättsenligt gjorts på grundval av det berörda företagets storlek, och de resurser som använts inom ramen för överträdelsen inte utgör ett relevant kriterium, kan höjningen inte anses utgöra ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen enbart av den anledningen att det inte gjordes någon åtskillnad enligt nämnda kriterium mellan de företag som gjort sig skyldiga till överträdelsen.

119 Vad avser sökandens påstående att höjningen av böterna är oproportionerlig ska det för det första noteras att den sanktionerade överträdelsen utgörs av handlingar vilkas rättsstridighet har bekräftats av kommissionen vid upprepade tillfällen alltsedan de första ingripandena på området. Det var således helt motiverat att bestämma bötesbeloppet till en nivå som är tillräckligt avskräckande (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 12 december 2007 i de förenade målen T-101/05 och T-111/05, BASF och UCB mot kommissionen, REG 2007, s. II-4949, punkterna 46 och 47).

120 Det ska vidare erinras om att kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning när den fastställer bötesbeloppet, för att därigenom kunna främja att företagen respekterar konkurrensreglerna. I detta avseende kan den aktuella höjningen med tillämpning av multiplikationsfaktorn 3 med hänsyn till det berörda företagets storlek, som följer av Totals och Elf Aquitaines synnerligen höga globala omsättning under det räkenskapsår som föregick antagandet av det angripna beslutet (skäl 463 i det angripna beslutet), inte anses vara oproportionerlig med hänsyn till det avskräckande syftet.

121 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den fjärde grunden.

Den femte grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna avseende höjningen av bötesbeloppet på grund av upprepade överträdelser

122 Denna grund består av två delar.

Den första delgrunden: Åsidosättande av principerna inget brott och inget straff utan lag samt rättssäkerhetsprincipen

123 Sökanden har i ansökan gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principerna inget brott och inget straff utan lag samt rättssäkerhetsprincipen när den grundade sig på tidigare sanktionsåtgärder, som avser faktiska omständigheter som inträffade mer än tjugo år innan det angripna beslutet antogs.

124 Sökanden preciserade vid förhandlingen att bolaget, efter att ha fått kännedom om domstolens dom av den 8 februari 2007 i mål C-3/06 P, Groupe Danone mot kommissionen (REG 2007, s. I-1331), och av den 17 juni 2010 i mål C-413/08 P, Lafarge mot kommissionen (REU 2010, s. I-5361), drog tillbaka talan vad avsåg den femte grundens första del. Sökanden vidhöll samtidigt den argumentation som utvecklats inom ramen för den femte grundens andra del som avser ett åsidosättande av principen *ne bis in idem* och av proportionalitetsprincipen. Detta antecknades i förhandlingsprotokollet.

125 Det saknas följaktligen anledning att pröva den femte grundens första del.

Den andra delgrunden: Åsidosättande av principen *ne bis in idem* och proportionalitetsprincipen

126 Sökanden har för det första gjort gällande att kommissionen åsidosatte principen *ne bis in idem*, såvitt samma tidigare vidtagna sanktionsåtgärder som de i det angripna beslutet redan beaktats som återfall för sökanden i två tidigare beslut, nämligen K(2003) 4570 och K(2004) 4876.

127 Det ska erinras om att en tillämpning av principen *ne bis in idem* kräver att tre villkor är uppfyllda, nämligen att de faktiska omständigheterna är identiska, att det är fråga om en och samma regelöverträdare och att det är ett och samma rättsliga intresse som skyddas. Denna princip innebär alltså ett förbud mot att samma person straffas mer än en gång för samma rättsstridiga beteende i syfte att skydda samma rättsliga intresse (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkt 338).

128 För det första ska det påpekas att kommissionens hänsynstagande i det angripna beslutet till tidigare överträdelser inte syftade till att återigen sanktionera nämnda överträdelser, utan endast till att sanktionera sökanden för deltagandet i den kartell som avses med det angripna beslutet genom att ta hänsyn till att sökanden begått tidigare överträdelser. Den omständigheten att kommissionen redan har beaktat samma överträdelser i de två tidigare åberopade besluten innebär följaktligen inte ett åsidosättande av principen *ne bis in idem*.

129 För det andra ska det under alla omständigheter påpekas att de kumulativa villkoren för tillämpningen av principen *ne bis in idem* som anges ovan i punkt 127 inte är uppfyllda, eftersom de faktiska omständigheterna inte är identiska. Kommissionen ålade nämligen sökanden böter med anledning av bolagets deltagande i kartellen, gentemot vilken kommissionen inte tidigare hade inlett något förfarande eller vidtagit några sanktionsåtgärder. Sökanden har inte heller hävdat att så skulle vara fallet.

130 Kommissionen åsidosatte således inte principen *ne bis in idem* när den beaktade sina tidigare beslut 85/74 och 94/599 till stöd för konstaterandet i det angripna beslutet att sökanden tidigare hade gjort sig skyldig till överträdelser, trots att den redan hade beaktat samma försvårande omständighet i besluten K(2003) 4570 och K(2004) 4876.

131 Sökandens påstående i denna del ska således underkännas.

132 Sökanden har för det andra gjort gällande att kommissionen åsidosatte proportionalitetsprincipen genom att i det angripna beslutet höja böternas grundbelopp på grund av förekomsten av upprepade överträdelser. Sökandens argument enligt vilket det avskräckande syftet redan är uppfyllt genom att samma försvårande omständighet redan beaktats i besluten K(2003) 4570 och K(2004) 4876 saknar härvid grund och kan inte godtas.

133 Den omständigheten att kommissionen redan beaktat besluten 85/74 och 94/599, för att konstatera förekomsten av upprepade överträdelser inom ramen för andra överträdelser, utgör nämligen inte hinder för att dessa två beslut beaktas i det angripna beslutet vid prövningen av hur allvarlig den aktuella överträdelsen är, i syfte att avskräcka sökanden från att upprepa sitt rättsstridiga beteende i framtiden.

134 Var och en av nämnda överträdelser utgjorde – såsom konstaterats i besluten 85/74 och 94/599 – oberoende av varandra, en upprepning av en överträdelse av konkurrensreglerna som visar på en benägenhet från sökandens sida att inte dra de lämpliga konsekvenserna av dessa sanktionsbeslut (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 124 nämnda målet Groupe Danone mot kommissionen, punkt 40).

135 För det andra godtar inte tribunalen sökandens argument, enligt vilket kommissionen åsidosatte proportionalitetsprincipen genom att återigen höja sökandens böter med anledning av upprepade överträdelser, trots att denna omständighet hade beaktats i besluten K(2003) 4570 och K(2004) 4876 och att bolaget, följaktligen, inte hade getts möjlighet att anpassa sitt beteende. Eftersom kommissionen inte grundade sig på nämnda beslut för att fastställa sökandens återfallsbeteende, saknar det betydelse i förevarande fall att de antogs efter det att överträdelsen som omfattas av det angripna beslutet upphörde.

136 Mot bakgrund av dessa överväganden kan sökandens påstående att kommissionen åsidosatte proportionalitetsprincipen inte godtas. Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den femte grunden.

Den sjätte grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna rörande nedsättningen av bötesbeloppet med tillämpning av meddelandet om samarbete

137 I punkterna 21–23 i meddelandet om samarbete föreskrivs följande:

”21. För att uppfylla villkoren [för nedsättning av böterna] måste ett företag förse kommissionen med bevis på den misstänkta överträdelsen som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in. Dessutom måste det upphöra med sin inblandning i den misstänkta överträdelsen senast vid den tidpunkt då företaget inkommer med bevismaterialet.

22. Begreppet ’mervärde’ avser i vilken grad bevismaterialet som sådant eller genom sin detaljrikedom stärker kommissionens förmåga att klart fastställa sakförhållandena i ärendet. I sin bedömning tillmäter kommissionen i allmänhet skriftliga bevis från den period som uppgifterna gäller ett större kvalitativt värde än bevis som framställs senare. På liknande sätt kommer de bevis som är direkt relevanta för klargörandet av sakförhållandena generellt att kvalitativt värderas högre än bevis som endast indirekt är relevanta.

23. Kommissionen kommer att avgöra följande i de slutgiltiga beslut som fattas för att fullborda det administrativa förfarandet:

a) Huruvida det bevismaterial som ett företag lämnat har ett betydande mervärde jämfört med det bevismaterial som kommissionen besitter vid samma tidpunkt.

b) Hur omfattande nedsättning ett företag kommer att åtnjuta vilket kommer att bestämmas enligt det följande på grundval av de böter som annars skulle ha ålagts företagen:

— det första företaget som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med 30–50 %,

— det andra företaget som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med 20–30 %,

— övriga företag som uppfyller villkoren i punkt 21 får en nedsättning med upp till 20 %.

För att bestämma nivån av nedsättning inom dessa kategorier kommer kommissionen att beakta tidpunkten för inlämnandet av bevismaterialet som uppfyller villkoren i punkt 21 och i vilken omfattning det representerar mervärde. Den kan också beakta i vilken grad och med vilken kontinuitet företaget samarbetar efter det datum bevismaterialet lämnats in.

Om ett företag lämnar in bevismaterial som gäller, för kommissionen tidigare okända, sakförhållanden som har ett direkt samband med den misstänkta kartellens betydelse och varaktighet, kommer kommissionen inte att beakta dessa element när den avgör vilka böter som skall åläggas det företag som tillhandahållit detta bevismaterial."

138 Kommissionen konstaterade i förevarande fall att Degussa uppfyllde villkoren för att kunna beviljas total immunitet i fråga om böter. EKA Chemicals, sökanden och Solvay, vilka bedömdes utgöra det första, det andra respektive det tredje företaget som uppfyllde villkoren i punkt 21 i meddelandet om samarbete, beviljades nedsättningar av bötesbeloppet med 40, 30 och 10 procent (skälen 501–524 i det angripna beslutet).

139 I förevarande grund har sökanden i huvudsak hävdat att det angripna beslutet är behäftat med faktiska och rättsliga felaktigheter och att tribunalen borde medge bolaget ytterligare nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till omfattningen och vikten av dess samarbete under det administrativa förfarandet.

140 Denna grund består av fyra delar.

Den första delgrunden: Felaktig rättstillämpning vad gäller tolkningen av meddelandet om samarbete

141 Sökanden har gjort gällande att kommissionen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning i skäl 512 i det angripna beslutet genom att göra en "rent tidsmässig" tolkning av meddelandet om samarbete och genom att använda det datum som bevismaterialet lämnades in som centralt kriterium för dess tillämpning. Sökanden har särskilt hävdat att bolaget lämnade det viktigaste bidraget till att överträdelsen kunde

fastställas och att det betydande mervärdet av dess bidrag motiverar att sökanden ska betraktas som det ”första företaget” i den mening som avses i punkt 23 i meddelandet om samarbete.

142 Det ska påpekas att det framgår av uppgifterna i det angripna beslutet, som inte har bestritts, att EKA Chemicals inkom med sin ansökan om förmånlig behandling den 29 mars 2003, uttalade sig muntligt den 31 mars 2003 och tillhandahöll bevis på överträdelsen under samma vecka (skälen 67, 503 och 505 i det angripna beslutet).

143 Det är vidare utrett att sökanden översände sin ansökan om förmånlig behandling till kommissionen per telefax klockan 15:50 den 3 april 2003, efter det att ovanstående omständigheter inträffade. Till ansökan hade tretton bilagor fogats vilka uppgavs innehålla handlingar rörande den konkurrensbegränsande samverkan. Den 26 maj 2003 inkom sökanden med nytt material rörande bolagets ansökan om förmånlig behandling, däribland förklaringarna till de handlingar som hade översänts den 3 april 2003 (skälen 69, 510 och 516 i det angripna beslutet).

144 Kommissionen angav i det angripna beslutet att EKA Chemicals var det första företaget som uppfyllde villkoren i punkt 21 i meddelandet om samarbete, eftersom EKA Chemicals, den 29 och den 31 mars 2003, hade försett kommissionen med bevis som hade ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan hade samlat in (skäl 503 i det angripna beslutet). Kommissionen angav att sökanden var det andra företaget som uppfyllde dessa villkor, genom de uppgifter som lämnades in den 3 april 2003 (skäl 509 i det angripna beslutet).

145 I skäl 512 i det angripna beslutet, som sökanden har kritiserat, angav kommissionen följande:

”... det framgår klart av punkt 23 i meddelandet om [samarbete] att tidpunkten för inlämnandet av bevismaterial som anses ha ett avgörande mervärde är avgörande för att fastställa vilken kategori av nedsättning som är tillämplig. Bevisen jämförs med

dem som kommissionen besitter vid samma tidpunkt. Huruvida det inlämnade bevismaterialet har ett betydande mervärde fastställs således endast med hänsyn till de uppgifter som redan ingår bland kommissionens handlingar i ärendet och de bevis som det berörda företaget lämnat in. [Kommissionen] anser följaktligen att de bevis som EKA [Chemicals] lämnade in den 29 mars 2003, tillsammans med dess uttalande av den 31 mars 2003, uppfyller det ovannämnda villkoret i enlighet med punkt 21 i meddelandet om [samarbete]. EKA [Chemicals] kan således beviljas nedsättning inom den första kategorin i punkt 23 i meddelandet om [samarbete]. Detta innebär att värdet av [sökandens] inlämnade bevis endast är relevant för att bestämma nivån på en eventuell nedsättning inom nästföljande kategori."

146 Tribunalen konstaterar att det framgår av punkterna 21 och 23 i meddelandet om samarbete att ett företag, för att ha rätt till nedsättning av bötesbeloppet, måste förse kommissionen med bevis på den misstänkta överträdelsen som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in.

147 Vid fastställandet av nivån på nedsättningen inom kategorierna i punkt 23 b i nämnda meddelande, ska kommissionen dessutom fastställa vid vilken tidpunkt företaget uppfyllde dessa villkor.

148 Denna tolkning stöds av systematiken i det aktuella meddelandet, enligt vilket det "första", det "andra" och "övriga" företag som uppfyller de aktuella villkoren delas in i tre olika kategorier. Detta innebär således att kommissionen är skyldig att fastställa exakt vid vilken tidpunkt det berörda företaget uppfyllde villkoren för nedsättning av bötesbeloppet, genom att jämföra de tillhandahållna bevisen med dem som kommissionen redan samlat in vid tidpunkten för ansökan.

149 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att det var riktigt av kommissionen att fastställa kategorierna som avses i punkt 23 i meddelandet om samarbete i skälen 503 och 509 i det angripna beslutet med hänsyn till vid vilken tidpunkt EKA Chemicals respektive sökanden uppfyllde villkoren i punkt 21 i meddelandet om samarbete.

150 Denna slutsats påverkas inte av de argument varigenom sökanden av olika skäl har bestritt detta tillvägagångssätt.

151 För det första följer sökandens tolkning, enligt vilken hänvisningen till det ”första” företaget i punkt 23 i meddelandet om samarbete ska förstås som det företag vars bidrag har störst mervärde, inte av lydelsen i nämnda punkt. Punkt 23 i meddelandet om samarbete avser uttryckligen ”det första företaget som uppfyller villkoren i punkt 21”, det vill säga villkoret att lämna in bevis som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in vid tidpunkten för ansökan.

152 För det andra har sökanden felaktigt kritiserat kommissionen för att ha använt sig av ett ”rent tidsmässigt” tillvägagångssätt, vilket medför att det första företag som samarbetar belönas och att betydelse således endast tillskrivs ”det tidsmässiga kriteriet, oaktat i vilken omfattning bidraget representerar mervärde”.

153 Såsom framgår av skälen 503, 509 och 515 i det angripna beslutet grundade sig kommissionen nämligen, när den delade in de företag som hade ansökt om förmånlig behandling i kategorierna enligt punkt 23 i meddelandet om samarbete, inte endast på i vilken ordning företagen hade lämnat in sina ansökningar. Kommissionen tog även hänsyn till värdet av deras bidrag genom att i enlighet med villkoren i punkt 21 i meddelandet om samarbete undersöka huruvida bevisen som lämnats in hade ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan hade samlat in vid tidpunkten för respektive ansökan.

154 Tvärtemot vad sökanden har gjort gällande uppfyller detta tillvägagångssätt, som tar hänsyn till såväl den tidsmässiga aspekten som bevismaterialets kvalitativa värde och belönar det företag som först uppfyller villkoren för nedsättning av bötesbeloppet, syftet med meddelandet om samarbete, i den del det ger incitament för företag som önskar samarbeta att göra det så tidigt som möjligt i undersökningen, genom att i samband med sin första ansökan inge allt bevismaterial som de besitter. Genom att det skapas ett incitament att tillhandahålla bevis med ett betydande mervärde redan från den första ansökan, förhindrar ett sådant tillvägagångssätt särskilt att det företag som ansöker om förmånlig behandling endast samarbetar fragmentariskt under förfarandets gång.

155 För det tredje, eftersom meddelandet om samarbete grundas på den exakta kronologiska ordningen i vilken ansökningar lämnas in, vilket motsvarar de eftersträvade syftena avseende insyn och rättssäkerhet, kan det inte tillämpas annorlunda med hänsyn till huruvida lång eller kort tid förflutit mellan ansökningarna. Sökanden kan följaktligen inte med framgång åberopa den omständigheten att ansökningarna i förevarande mål, när det gäller EKA Chemicals och sökanden, gjordes med bara några dagars mellanrum och, rent av, vad gäller sökanden och Solvay, med några timmars mellanrum.

156 För det fjärde kan sökanden inte med framgång åberopa den bedömning som förstainstansrätten gjorde i domen av den 6 maj 2009 i mål T-116/04, Wieland-Werke mot kommissionen (REG 2009, s. II-1087), punkt 127. I det målet fann förstainstansrätten, inom ramen för bedömningen av i vilken mån två företag har samarbetat, att tidsaspekten inte kan beaktas i sådana fall där de berörda parterna har överlämnat information inom ett ganska kort tidsintervall under samma fas av det administrativa förfarandet.

157 Det är tillräckligt att påpeka att den åberopade bedömningen avser punkt D i kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4), där det inte görs någon hänvisning till kriteriet avseende vilket av två företag som först har samarbetat. Det framgår vidare att förstainstansrätten

i den åberopade domen underkände argumentet avseende en analog tillämpning av punkt 23 i meddelandet om samarbete, som är tillämpligt i förevarande mål (domen i det ovan i punkt 156 nämnda målet Wieland-Werke mot kommissionen, punkterna 126 och 129).

158 För det femte konstaterar tribunalen, i den mån sökanden har åberopat bestämmelser som är tillämpliga i vissa medlemsstater, att det program för förmånlig behandling som kommissionen antagit är fristående, och de program som tillämpas av konkurrensmyndigheterna i medlemsstaterna kan därmed inte påverka tolkningen som följer av bestämmelserna i punkterna 21 och 23 i meddelandet om samarbete.

159 För det sjätte påpekar tribunalen, vad gäller den modell till program för förmånlig behandling som utarbetats av europeiska konkurrensnätverket i september 2006, att denna modell, som bland annat är avsedd att föranleda frivillig harmonisering av de program för förmånlig behandling som tillämpas av medlemmarna i konkurrensnätverket, antogs efter meddelandet om samarbete och således inte är relevant vid tolkningen av detsamma.

160 Under alla omständigheter utesluter punkt 11 i denna modell, som åberopats av sökanden och enligt vilken ”konkurrensmyndigheten för att fastställa en rimlig nedsättning av böterna ska beakta vid vilken tidpunkt bevisen lämnats in (och även i vilken turordning företagen begärt en sådan nedsättning), samt bevisens sammanlagda mervärde”, inte det tillvägagångssätt som kommissionen tillämpat i förevarande mål och vilket just grundar sig på dessa faktorer. Vad gäller den exakta kombinationen av den tidsmässiga och kvalitativa faktorn, föreskrivs i punkt 24 i samma modell möjligheten ”att kombinera dessa faktorer på olika sätt för att belöna det ansökande företaget för dess bidrag”. Samtidigt understryks i denna modell vikten av en ”klar åtskillnad mellan immunitet mot böter och nedsättning av böter för att det tveklöst ska vara mer intressant att ansöka om immunitet mot böter”, vilket inte är i fråga i förevarande mål.

161 Slutligen har sökanden i sin ansökan angett att bolaget ”har begärt att tribunalen ex officio ska pröva huruvida de aktuella bestämmelserna i meddelandet om samarbete strider mot allmänna rättsprinciper, särskilt principen om likabehandling, proportionalitetsprincipen och likhetsprincipen”. Det är härvid tillräckligt att påpeka att denna argumentation inte grundas på några andra argument än de som prövats och underkänts ovan. Denna argumentation kan följaktligen inte godtas.

162 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den sjätte grundens första del.

Den andra delgrunden: Huruvida de bevis som sökanden lämnat in har ett högre mervärde än de bevis som lämnats in av EKA Chemicals

163 Sökanden har hävdat att om kommissionen hade tolkat meddelandet om samarbete korrekt, skulle den nödvändigtvis ha dragit slutsatsen att sökanden var det första företaget som uppfyllde villkoren för att erhålla en nedsättning av böterna. Den bevisning som sökanden tillhandahöll bidrog i hög grad till att kommissionen kunde fastställa överträdelsen och har ett betydligt högre mervärde än de bevis som EKA Chemicals lämnat in.

164 Det framgår av prövningen av den sjätte grundens första del att det var riktigt av kommissionen att fastställa i vilken ordning företagen uppfyllde villkoren för att erhålla en nedsättning av böterna genom att undersöka huruvida det berörda företaget hade lämnat in bevis med ett betydande mervärde i den mening som avses i punkt 21 i meddelandet om samarbete innan något annat företag uppfyllde detta villkor.

165 Eftersom kommissionen konstaterade att det bevismaterial som EKA Chemicals lämnade in mellan den 29 och den 31 mars 2003 uppfyllde detta villkor, vilket sökanden inte har bestritt inom ramen för förevarande delgrund, var det riktigt av kommissionen att anse att EKA Chemicals utgjorde det första företaget i den mening som avses i punkt 23 b i meddelandet om samarbete, oaktat värdet av de bidrag som inkom därefter, däribland sökandens.

166 Den sjätte grundens andra del kan således inte godtas.

Den tredje delgrunden som anförts i andra hand: EKA Chemicals bevisning saknar betydande mervärde

167 Sökanden har hävdat att kommissionen gjorde en oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när den ansåg att de uppgifter som EKA Chemicals lämnade in mellan den 29 och den 31 mars 2003 hade ett ”betydande mervärde” i den mening som avses i punkterna 21 och 23 i meddelandet om samarbete. Enligt sökanden styrker EKA Chemicals uppgifter endast de bevis som Degussa lämnat in och avser huvudsakligen den skandinaviska marknaden samt bilaterala möten i den konkurrensbegränsande samverkans början, innan ”spelreglerna” för den aktuella multilaterala kartellen sattes upp.

168 Det ska i detta hänseende erinras om att kommissionen inom ramen för bedömningen av det samarbete som tillhandahålls av medlemmarna i ett fall av konkurrensbegränsande samverkan inte får åsidosätta likabehandlingsprincipen. Kommissionen har emellertid ett stort utrymme att skönsmässigt bedöma kvaliteten och användbarheten av det samarbete som tillhandahålls av ett visst företag. Av denna anledning kan endast en uppenbart oriktig bedömning från kommissionens sida ifrågasättas med framgång (se domen i det ovan i punkt 156 nämnda målet Wieland-Werke mot kommissionen, punkt 124 och där angiven rättspraxis).

169 Kommissionen konstaterade i förevarande mål att EKA Chemicals hade tillhandahållit bevis som hade ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan förfogade över när bevismaterialet lämnades in (skäl 503 i det angripna beslutet).

170 I detta hänseende ska det till att börja med erinras om att det följer av skäl 506 i det angripna beslutet att EKA Chemicals tillhandahöll handlingar från den aktuella tiden som avsåg vissa möten och andra kontakter av konkurrensbegränsande karaktär. Handlingarna innehöll faktiska omständigheter som kommissionen inte kände till sedan tidigare och som hade ett direkt samband med fastställandet av den konkurrensbegränsande samverkans varaktighet under perioden 31 januari 1994–14 oktober 1997, samt uppgifter som styrkte och kompletterade Degussas uppgifter avseende perioden 14 oktober 1997–31 december 1999.

171 Vad gäller fastställandet av att det rörde sig om en enda överträdelse på EES-nivå, vilket inte har bestritts av sökanden, påverkas inte bedömningen av upplysningarna från EKA Chemicals av att de i huvudsak rörde den skandinaviska marknaden. Det ska vidare erinras om att EKA Chemicals lämnade upplysningar om kontakter mellan producenter på kontinenten och att ett antal av överträdelserna utan åtskillnad avsåg såväl den skandinaviska som den kontinentaleuropeiska marknaden (se, bland annat, skälen 106 och 144 i det angripna beslutet).

172 Den omständigheten som sökanden har åberopat, att EKA Chemicals bidrag till stor del avsåg den inledande perioden av den konkurrensbegränsande samverkan, påverkar inte heller dess betydande mervärde. Det ska noteras att det material som tillhandahölls av EKA Chemicals gjorde det möjligt för kommissionen att fastställa att den konkurrensbegränsande samverkan inleddes den 31 januari 1994 och att styrka de faktiska omständigheterna avseende den inledande perioden av den konkurrensbegränsande samverkan, mellan den 31 januari 1994 och den 14 oktober 1997. Tvärtemot vad sökanden har gjort gällande styrker dessa omständigheter inte bara den information som kommissionen hade samlat in vid tidpunkten för den aktuella ansökan. Vidare, såsom framgår av skäl 506 i det angripna beslutet, innefattade EKA

Chemicals bidrag uppgifter som styrkte och kompletterade Degussas uppgifter avseende perioden därefter, mellan den 14 oktober 1997 och den 31 december 1999.

173 Eftersom denna bedömning inte påverkas av vilket värde sökandens bidrag har, kan sökanden inte med framgång bestrida densamma, med hänvisning till att bolaget lämnade in mer detaljerade uppgifter avseende hur den konkurrensbegränsande samverkan fungerade under de aktuella perioderna.

174 Slutligen påverkas det betydande mervärdet av EKA Chemicals bidrag inte av sökandens argument att materialet från detta bolag endast tas upp i ett fåtal av skälen i det angripna beslutet.

175 Med beaktande av dessa överväganden konstaterar tribunalen att sökandens argument inte visar att kommissionen gjorde sig skyldig till ett uppenbart fel när den fastställde att EKA Chemicals hade inkommit med bevis som hade ett betydande mervärde, i den mening som avses i meddelandet om samarbete, innan sökanden inkom med ansökan om förmånlig behandling.

176 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den tredje grundens tredje del.

Den fjärde delgrunden som anförts i tredje hand: Ytterligare nedsättning av bötesbeloppet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete

177 Sökanden har gjort gällande att kommissionen borde ha beviljat bolaget ytterligare nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till dess effektiva samarbete utanför

tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete, i enlighet med riktlinjerna, för att återspegla det ”verkliga värdet” av dess samarbete med hänsyn till den uppenbart otillräckliga nedsättning som beviljats med tillämpning av nämnda meddelande.

178 Tribunalen nöjer sig med att erinra om att när överträdelser utan tvekan kan hänföras till tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete kan den berörda parten i princip inte med giltig verkan klandra kommissionen för att den inte betraktade dennes samarbete som en förmildrande omständighet utanför den rättsliga ram som utgörs av nämnda meddelande (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 mars 2006 i mål T-15/02, BASF mot kommissionen, REG 2006, s. II-497, punkt 586 och där angiven rättspraxis).

179 Detta gäller i ännu högre grad i förevarande fall då kommissionen beaktade sökandens samarbete genom att sänka bötesbeloppet med tillämpning av meddelandet om samarbete. Under dessa omständigheter kan kommissionen inte med framgång klandras för att den inte, utanför tillämpningsområdet för nämnda meddelande, sänkte det bötesbelopp som påförts sökanden ytterligare.

180 Vidare påpekar tribunalen, i den mån sökanden har påstått att det förekom omständigheter som motiverar ett undantag från dessa överväganden på grund av att värdet av bolagets bidrag endast delvis beaktades med tillämpning av meddelandet om samarbete, att kommissionen beviljade sökanden en maximal nedsättning av bötesbeloppet på 30 procent inom ramen för den kategori som var tillämplig på sökanden i enlighet med punkt 23 i meddelandet. Kommissionen gjorde detta trots att sökanden lämnade in kompletterande uppgifter först den 26 maj 2003, flera veckor efter bolagets första ansökan, som endast utgjordes av tretton bilagor vilka uppgavs innehålla handlingar rörande den aktuella kartellen (skälen 510 och 513 i det angripna beslutet).

181 Eftersom sökandens samarbete belönades med en maximal nedsättning inom den tillämpliga kategorin i enlighet med meddelandet om samarbete, kan bolaget i vart fall inte med framgång göra gällande en ytterligare nedsättning på samma grund med stöd av riktlinjerna.

182 Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den sjätte grunden.

183 Vad slutligen avser andrahandsyrkandet om en ändring av det bötesbelopp som ålagts sökanden, finner tribunalen, med hänsyn till att ingen av de omständigheter som har åberopats i förevarande mål motiverar en nedsättning av bötesbeloppet, inte skäl att bifalla detta yrkande med tillämpning av sin obegränsade behörighet.

184 Av det ovan anförda följer att talan ska ogillas i dess helhet.

Rättegångskostnader

185 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökanden ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökanden har tappat målet, ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen i utökad sammansättning)

följande:

1) Talan ogillas.

2) Arkema France SA ska ersätta rättegångskostnaderna.

Vadapalas Prek Dittrich

Truchot O'Higgins

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 juli 2011.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten ..... II - 5464

Det angripna beslutet ..... II - 5466

Förfarandet och parternas yrkanden ..... II - 5468

Rättslig bedömning ..... II - 5470

Den första grunden: Åsidosättande av reglerna avseende moderbolags ansvar för ett dotterbolags överträdelse och av principen om likabehandling ..... II - 5470

Inledande synpunkter ..... II - 5470

Det påstådda åsidosättandet av reglerna avseende moderbolags ansvar för ett dotterbolags överträdelse ..... II - 5474

Det påstådda åsidosättandet av principen om likabehandling ..... II - 5475

Den andra grunden: Oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när Total och Elf Aquitaine tillskrevs ansvar för överträdelsen ..... II - 5478

Den tredje grunden: Åsidosättande av motiveringsskyldigheten och principen om god förvaltningssed ..... II - 5483

Den fjärde grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna när böterna höjdes i avskräckande syfte ..... II - 5489

Den femte grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna avseende höjningen av bötesbeloppet på grund av upprepade överträdelser ..... II - 5491

Den första delgrunden: Åsidosättande av principerna inget brott och inget straff utan lag samt rättssäkerhetsprincipen ..... II - 5492

Den andra delgrunden: Åsidosättande av principen ne bis in idem och proportionalitetsprincipen ..... II - 5492

Den sjätte grunden: Felaktig rättstillämpning och oriktig bedömning av de faktiska omständigheterna rörande nedsättningen av bötesbeloppet med tillämpning av meddelandet om samarbete ..... II - 5495

Den första delgrunden: Felaktig rättstillämpning vad gäller tolkningen av meddelandet om samarbete. . . . . II - 5497

Den andra delgrunden: Huruvida de bevis som sökanden lämnat in har ett högre mervärde än de bevis som lämnats in av EKA Chemicals . . . . . II - 5503

Den tredje delgrunden som anförts i andra hand: EKA Chemicals bevisning saknar betydande mervärde . . . . . II - 5504

Den fjärde delgrunden som anförts i tredje hand: Ytterligare nedsättning av bötesbeloppet utanför tillämpningsområdet för meddelandet om samarbete . . . . . II - 5506

Rättegångskostnader . . . . . II - 5508